

Barnets Rätt i Tobaksfrågan - BRiT

Bakgrundstexter till bilderna i presentationen (38 bilder).

Syftet med dessa bildtexter är att vara ett stöd och underlag för en föreläsning ej ett tal manus att läsa upp.

Introduktion

BRiT – Barnets Rätt i Tobaksfrågan syftar till att belysa WHO:s tobakskonvention ur ett barnrättsperspektiv (FN:s konvention om barnets rättigheter och WHO:s ramkonvention om tobakskontroll).

Barnkonventionen slår fast att barnets bästa ska komma i främsta rummet i alla frågor som rör barn. Politiska beslut i tobaksfrågor berör barn i allra högsta grad. Barns hälsa, utveckling och uppväxtvillkor påverkas av tobaksproduktion, tobaksreklam och tobaksanvändning i både fattiga och välbärgade länder.

Projektet har under 3 år drivits av Tobaksfakta – oberoende tankesmedja. Det startade 2014 med ekonomiskt stöd från Folkhälsomyndigheten. Från 2017 övergick projektet till ordinarie arbete inom Tobaksfakta och TPLR för att sprida kunskapen om BRiT och konventionerna vidare. Samtliga som arbetar med barnrättsfrågor och tobaksprevention i landet har ett ansvar och möjligheter att bidra och delta i detta arbete.

Mer information finns på www.tobaksfakta.se

TPLR – TobaksPreventiva nätverket i Landsting och Regioner har samverkat med Tobaksfakta i projektet sedan 2015.

Presentation bygger på de bilder som de båda experterna i projektet, Margaretha Haglund tobakspolitisk expert samt Maria Schöld barnrättsjurist tagit fram till de seminarier som genomfördes på flera platser i landet.

Presentationen har vidareutvecklats och uppdaterats av psykolog Margareta Pantzar med bidrag från TPLR (TobaksPreventiva nätverket i Landsting och Regioner). En revidering och uppdatering har genomförts hösten 2019.

Det finns även en presentation som vänder sig till åldrarna 15-18 år för användning i skolan.

Bild 1

En ung människa som efterfrågar vuxenansvar.

Källa: Hanna åk 9, Hej då Tobak 2014

Bild 2

Tobaksfrågan en fortsatt viktig fråga.

Bild 3

För att analysera och arbeta med barnets rätt i tobaksfrågan utgår vi från FN-konventionen om barnets rättigheter och WHO:s ramkonvention om tobakskontroll, Tobakskonventionen som båda ger en tydlig och stark vägledning om barns rätt till tobaksfritt. Båda konventionerna visar vårt ansvar och våra möjligheter att tillgodose barnets rättigheter.

Barnkonventionen (BK) som ratificerades 1990 blir svensk lag från 1 jan 2020. Den slår fast att barn

har rätt att behandlas med respekt och att få komma till tals. Inget barn får diskrimineras och alla barn har rätt att åtnjuta bästa uppnåeliga hälsa.

De stater som har ratificerat Barnkonventionen måste återkommande lämna in skriftliga rapporter till FN:s kommitté för barnets rättigheter om de åtgärder som vidtagits för att förverkliga Barnkonventionen.

BK konkretiseras genom att tillämpas på olika sakområden bl a tobaksområdet.

Tobakskonventionen (TK) är den första konventionen inom folkhälsoområdet. Sverige ratificerade den 2005. Barn (upp till 18 år) hör till Tobakskonventionens viktigaste målgrupper. De har rätt att bli skyddade mot tobaksindustrins försök att rekrytera nya kunder. Barn ska slippa marknadsföring av snus och cigaretter och andra nikotinprodukter. De ska växa upp i ett samhälle där tobaksfritt är det normala och slippa utsättas för passiv rökning. Exempelvis ska skolan ge goda kunskaper om tobakens skadlighet och tobaksindustrins metoder.

På www.tobaksfakta.se finns material om BRiT.

Alla samhällsverksamheter berörs av konventionerna och bör ligga till grund för politiska diskussioner och beslut.

Bild 4

Tobaksbruket är ett av de största hoten mot folkhälsan som världen någonsin har tacklat. Antalet rökare i världen är mer än en miljard och bruket ökar globalt trots att det minskar i höginkomstländer. Barn drabbas hårt av denna hälsokatastrof.

Nästan hälften av världens alla barn andas luft som är förorenad av tobaksrök.

Fler än 80 % av världens rökare bor i låg- eller medelinkomstländer.

Rökningen dödar nästan hälften av brukarna.

Rökning är en riskfaktor för 6 av de 8 vanligaste dödsorsakerna i världen.

100 miljoner dödsfall orsakades av rökning under 1900-talet.

Passiv rökning beräknas orsaka 600 000 dödsfall/år. Kvinnor och barn är mest utsatta.

Källor:

<https://www.who.int/health-topics/tobacco>

Socialstyrelsen. Registeruppgifter om tobaksrökningens skadeverkningar. 2014

Doll R, Peto R et al BMJ 1994;309:901-10

Pirie K, Peto R et al Lancet 2013; 381: 133–41

Thun MJ et al N Engl J Med 2013;368:351-64

Goodchild M, Nargis N, Tursan d'Espaignet E. Global economic cost of smoking-attributable diseases. Tob Control. 2018 Jan;27(1):58-64.)

Bild 5

Barnkonventionen

Anslutna länder ska vidta alla lämpliga lagstiftnings-, administrativa och andra åtgärder för att genomföra barnkonventionen. För att se till att barnets bästa kommer i främsta rummet vid alla åtgärder som rör barn och att konventionens alla bestämmelser respekteras vid utveckling av lagstiftning och politik på alla nivåer, krävs en bedömning av vilka konsekvenser olika åtgärder har på barnens liv och utvärdering av konsekvenserna. Processen bör byggas in i samhällsledningen på alla

nivåer och så tidigt som möjligt i den politiska processen.

Tobakskonventionen

TK är världens första FN-konvention i en folkhälsofråga, omfattar evidensbaserade åtgärder som behövs både för att begränsa efterfrågan på tobak och tillgängligheten till tobak.

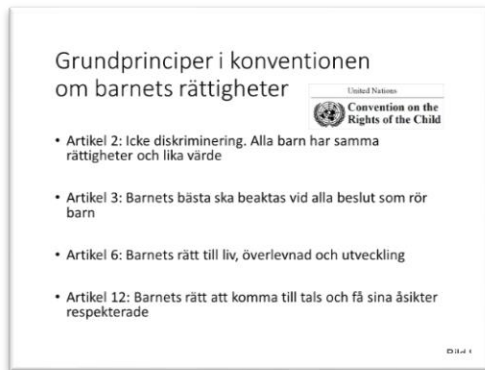
Konventionen har status som ett juridiskt bindande avtal.

Anslutna länder träffas regelbundet för att arbeta praktiskt med konventionen,

att fatta beslut om utveckling av riktlinjer och procedur för rapportering.
Konventionen är samtidigt konstruerad så att varje bestämmelse lämnar stort utrymme för de enskilda länderna att formulera sina egna lagar och insatser.
Konventionen föreskriver vilka insatser länder ska genomföra men inte exakt hur.

Breda åtgärdsprogram med många samverkande åtgärder ger bästa effekt.

Bild 6

Grundprinciperna, se bild ska användas i tolkningen av övriga artiklar. De är odelbara och ömsesidigt beroende av varandra.

Dessa principer samt den centrala bestämmelsen om genomförandet av Barnkonventionen, som kommer till uttryck i artikel 4, är vägledande vid analysen av de olika sak artiklarna.

Art 4: Konventionsstaterna skall vidta alla lämpliga lagstiftnings-, administrativa och andra åtgärder för att genomföra de rättigheter som erkänns i denna konvention

Bild 7

Hur ser man på barn enligt BK, se bild!

Från och med graviditetsvecka 23 definieras fostret som barn i Sverige (Socialstyrelsen).

TK ansluter sig till denna syn på barn.

Bild 8

Utgångspunkten i barnperspektivet är respekten för barnets fulla människovärde och integritet. Alla människor – stora som små – har lika värde. Ytterligare en utgångspunkt i Barnkonventionen är barndomens egenvärde. Barn är inte bihang till föräldrarna eller passiva mottagare av föräldrapåverkan. De är inte miniatyrupplagor av vuxna utan unika individer med egna behov. Barndomen ses således inte enbart som en förberedelse för vuxenlivet utan som en del av livet med ett värde i sig.

Sammanfattningsvis används begreppet barnperspektiv i betydelsen att vuxna ser barnet, strävar efter att förstå det och vidtar åtgärder som de bedömer vara till barnets bästa. I detta ingår att lyssna till barnet och respektera det som en individ med egna rättigheter och uppfattningar, **barn är rättighetsbärare**.

Att ha ett barnperspektiv innebär att se barnet som "expert" på dess egen situation. Det är i sista hand den vuxne som utifrån ett vuxet perspektiv, kunskaper och erfarenheter måste fatta beslut och ta ansvar för beslutet. Detta betyder att det inte bara finns ett barnperspektiv. En femårings värld är inte densamma som en 16-åring. SOU 1997:116

Bild 9

Många barn/ungdomar använder fortfarande tobak. 14 % i årskurs 9 och 29 % i årskurs 2 på gymnasiet. **Användningen** av tobaksprodukter är fortfarande mycket vanligt. **Ungefär 1,7 miljoner vuxna i Sverige använder tobak, 19 procent (2016)**

Tobaken kan fortfarande **marknadsföras** väldigt öppet. T.ex. förekommer fortfarande omfattande reklam inne på försäljningsställena och på sociala medier och i filmer.

Barn har alltför lätt att **få tag på tobak**. 9 av 10 av de som röker har **börjat innan de fyllt 18 år**.

Tobak är ofta **inkörsporten till andra droger**. Av tobaksbrukare har 39 % av pojkarna i åk 2 och 27 % bland flickorna t.ex. använt cannabis.

Källor:

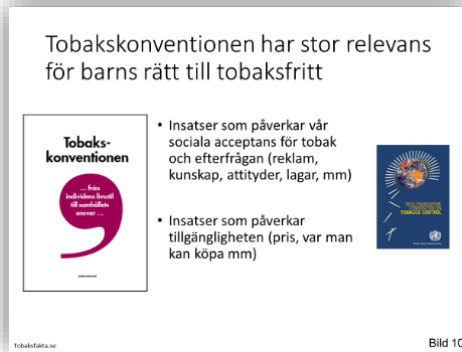
Nationella folkhälsoenkäten 2018 Folkhälsomyndigheten

Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN. Skolelevers drogvanor 2018

U.S. Department of Health and Human Services. *Preventing Tobacco Use Among Youth and Young Adults: A Report of the Surgeon General*. Atlanta, GA: U.S. Department of Health and

Human Services, Centers for Disease Control and Prevention, National Center for Chronic Disease Prevention and Health Promotion, Office on Smoking and Health, 2012.

Bild 10

Tobakskonventionen har flyttat fokus från individens livsstil till samhällets ansvar och möjligheter. Den har klargjort att tobaksfrågan är en hälsopolitisk fråga och inte en individuell moralfråga. Den har även tydliggjort tobaksindustrins taktik för att få tobaksanvändningen i världen att fortsätta. Källa: Tobakskonventionen ... från individens livsstil till samhällets ansvar Tobaksfakta 2017

Bild 11

I de följande bilderna presenteras de viktigaste artiklarna. Här nedan räknas alla relevanta artiklar upp men i presentationen finns endast artiklarna 5.3, 8, 12, 13, 14 och 16 utförligt beskrivna eftersom de är de mest relevanta för regionalt arbete. För övriga artiklar är ansvaret nationellt.

Tobakskonventionen innehåller tobaksarbetets alla kärnfrågor.

Artikel 4.2.d Alla insatser ska gender screenas

Artikel 5.3: Tobaksindustrin

Artikel 6: Priser och skattefrågor med syfte att minska efterfrågan på tobak

Artikel 8: Skydd mot exponering för tobaksrök

Artiklarna 9-10: Produktkontroll

Artikel 11: Förpackning och märkning av tobaksvaror

Artikel 12: information, utbildning och opinionsbildning

Artikel 13: Tobaksreklam, marknadsföring och sponsring

Artikel 14: Tobaksavvänjning

Artikel 15: Kontroll av olaglig handel t ex smuggling

Artikel 16: Åldersgränser

Artikel 18: Miljöfrågor

Artiklarna 21-22: Uppföljning och utvärdering

Bild 12

Var vaksam för all påverkan från tobaksindustrin och dess allierade (t ex Svensk servicehandel) som sedan 80-talet varit aktiva för att köpa goodwill genom att:

- Erbjudna handlare och kommuner tillsynsprogram.
- Sponsra olika festivaler, karnevaler och marknader med olika jippon där familjer, barn och unga samlas.
- Bekämpa åtgärder för att reglera tobaksindustrin

Bilden föreställer chefer för USA:s sju största tobaksbolag som försäkrar under ed, under ett senatsförhör, att nikotin inte är beroendeframkallande.

Vinsterna hos den samlade tobaksindustrin i västvärlden är större än hos Coca-Cola, Microsoft och Mac Donalds tillsammans. Resurser till marknadsföring är enorma.

Källor:

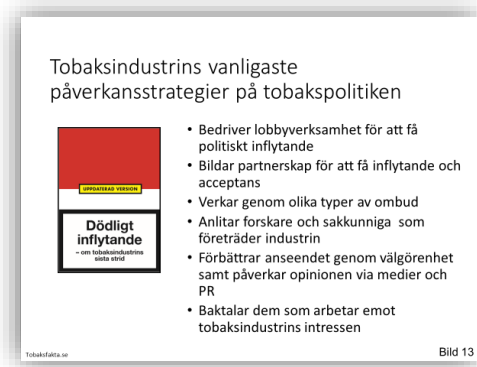
www.tobaksfakta.se

Dödligt Inflytande - om tobaksindustrins sista strid. Tobaksfakta 2014

The Tobacco Industri and Children's Rights.

<https://pediatrics.aappublications.org/content/141/5/e20174106>

Bild 13

Tobaksindustrin försöker med alla medel förhindra, försvaga och försena åtgärder som syftar till regleringar inom tobaksområdet. Man kan säga att politiken har att välja mellan att stå upp för, måna om och försvara folkhälsan eller tillåta tobaksindustrin att fortsätta tjäna miljarder på sina dödliga produkter.

Tobaksindustrin och dess allierade (t ex Svensk servicehandel) har under årtionden på olika sätt varit aktiva för att köpa goodwill, dvs. försökt förbättra sitt rykte och framstå som ansvarstagande.

Några exempel på hur tobaksindustrin arbetar med goodwill:

1. Lobbying: Kontakter med, parlamentariker, tjänstemän i nyckelpositioner. Direkt genom anställda eller ombud. Det handlar om regelbundna besök, middagar, nöjen, seminarier, resor, gåvor av olika slag och belöningar.
2. Partnerskap: T.ex. har EU haft ett avtal med flera tobaksbolag om att begränsa smuggling vilket gett inblick i EU's verksamheter och därmed möjlighet att påverka. Tobaksbolag har också samarbetet med Interpol. Samarbete med regeringar mot löfte att inte höja skatten eller annan reglering.

3. Ombud: "Spökskriva" insändare. Reklamkampanjer t.ex. via organisationer för mindre försäljningsställen
4. Forskare: T ex projekt "Vitrock" där forskare anställs av tobaksindustrin för att ifrågasätta nya rön om tobakens skadlighet. Syftet är att ge sken av oenighet i forskarvärlden och därmed fördröja insatser.
5. Vålgörenhet: Avsätta medel till sociala projekt för att få goodwill
6. Smutskasta: De som arbetar med folkhälsa mot tobaksindustrins intressen förlöjligas och budskapen vinklas.

Källa:

Dödligt inflytande – om tobaksindustrins sista strid. Andra, reviderade, upplagan. 2014

Bild 14

Många artiklar i Barnkonventionen, BK kan användas som tydligt visar vikten av att följa artikel 5.3 i TK

Bild 15

Tobakskonventionen rekommenderar 100 procent rökfritt i alla miljöer.

Risker med passiv rökning:

Barn som bor i hushåll där en eller flera personer röker har mer än fördubblad risk att dö i plötslig spädbarnsdöd.

Gravida som utsätts för passiv rökning har en förhöjd risk att föda barn med en låg födelsevikt (under 2500 g).

Även risken för luftvägsinfektioner och småbarnsastma ökar.

Statistik: Andelen barn i Sverige som har minst en förälder som röker dagligen har minskat i samtliga åldersgrupper från år 1999 till år 2016. Exempelvis har andelen spädbarnsföräldrar som röker då barnet är 8 månader minskat från 19 % 1999 till 11 % 2016. Skillnaderna är stora beroende på föräldrarnas utbildningsnivå.

Internationellt:

Skotsk forskning visar att rökning i hemmet minskade när offentlig lagstiftning för rökfrihet infördes.

I Australien ökade antalet hem med restriktioner om rökning från 25% till 59% efter att lagen om rökfria arbetsplatser infördes.

Lagstiftning om rökfrihet i bilar där barn färdas finns i Sydafrika, Kanada, Australien m. fl.

Källor:

Statistik om spädbarnsföräldrars rökvanor 2016. Socialstyrelsen 2018

https://www.who.int/gho/phe/secondhand_smoke/en/

<https://www.cancer.org/cancer/cancer-causes/tobacco-and-cancer/secondhand-smoke.html>

Öberg M, Jaakkola MS, Woodward A, Peruga A, Prüss-Ustün A 2011: Worldwide burden of disease from exposure to second-hand smoke: a retrospective analysis of data from 192 countries. The Lancet 377(9760): 139–46. DOI: 10.1016/S0140-6736(10)61388-8.

Bild 16

Artikel 8: Passiv rökning

Hur ser det ut i Sverige? Hur påverkas våra barn?

- 11 procent av barn födda år 2017 hade en förälder som rökte under första levnadsåret
- 5 procent av de gravida, 4 procent av småbarnsmammor (0-4 mån) och 10 procent av småbarnspappor röker
- Totalt utsätts 16 procent för passiv rökning i hemmet

Tobaksfria.se Bild 16

Passiv rökning handlar om ofrivillig rökning eller påtvingad rökning.

Källor:

Nationella folkhälsoenkäten. Hälsa på lika villkor. Folkhälsomyndigheten 2018

Statistik om spädbarnsföräldrars rökvanor 2016.

Socialstyrelsen 2018

Bild 17

Artikel 8: Insatser i Sverige för att skydda våra barn mot passiv rökning?

- Rökfria offentliga lokaler/arbetsplatser (1993)
- Rökfria skolgårdar/skolor (1993)
- Rökfria "serveringar" (2005)
- Rökfri & tobaksfri arbetstid (drygt 200 kommuner sedan 2007)
- Statlig utredning föreslår (mars 2016) lag om vissa rökfria utomhus miljöer.

Bild 17

Tobakslagens kap 5 §2 innehåller en bestämmelse om rökning i skolmiljö.

Den lyder:

Rökning är förbjuden i lokaler avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn eller ungdom samt på skolgårdar och på motsvarande områden utomhus vid förskolor och fritidshem.

Studier från Skottland visar att information om hälsoriskerna med miljötobaksrök ökar benägenheten

för personer att även skapa rökfria miljöer hemma.

207 av Sveriges 290 kommuner tillämpar rökfri eller tobaksfri arbetstid. MEN - behov av uppföljande insatser vad gäller efter levnaden är stor.

Dags att införa Tobaksfri skoltid!!!

Källa:

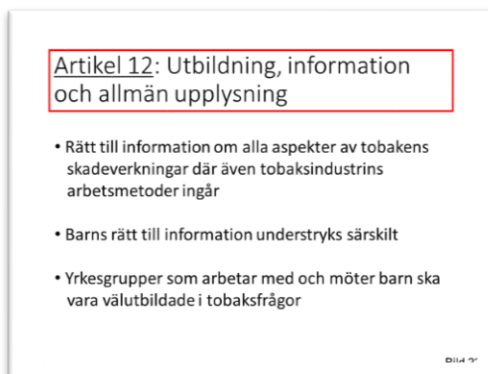
BMJ. 2007 Sep 15;335(7619):553. Epub 2007 Sep 9. Smoking in the home after the smoke-free legislation in Scotland: qualitative study. Phillips R1, Amos A, Ritchie D, Cunningham-Burley S, Martin C.

Bild 18

Även artikel 2 i BK om icke-diskriminering är relevant för rätten till rökfri miljö. Detta understryker det oacceptabla i de hälsoskillnader som finns mellan barn i olika socioekonomiska grupper, kulturer och geografiska områden. Alla barn har samma rättigheter och lika värde

Bild 19

Alla länder kan utveckla sina insatser vad gäller utbildning, information och opinionsbildning till alla medborgare inklusive barn för att öka medvetenheten och kunskapen om olika aspekter av tobaksfrågan

Ex: Kunskap om TK art 8, Passiv rök och art 5.3 Att skydda folkhälsopolitiken från Tobaksindustrins påverkan

Detta stärks av artikel 17 i BK: barnet har rätt till information som främjar barnets välfärd och hälsa.

Källa:

Tobakskonventionens artikel 12 och tillhörande Riktlinjer från 2010

Bild 20

Endast 44 % av unga mellan 14-18 år får 2019 ingående information om tobak i skolan vilket är en minskning från 2017.

Kunskap om styrkan i nikotinberoendet, att nikotin kan öka risk för psykisk ohälsa och att det även kan ge inlärningssvårigheter.

Unga vet i regel att det är farligt att röka men inte omfattningen av tobaksskadorna t ex att varannan rökare riskerar att dö i förtid av sin rökning.

Källor:

Rapport 2019:1. Det är bara barn som börjar använda tobak - Rapport om ungas attityder till tobak. En Novus undersökning på uppdrag av NSG 2019.

Bild 21

Artikel 17 och 24 i BK – Rätt till information som syftar till att främja barnets hälsa samt till stöd att omsätta hälsokunskapen praktiskt.

Bild 22

Ett totalt förbud mot reklam, marknadsföring och sponsring.

Riktlinjerna till artikel 13 rekommenderar såväl förbud mot exponering av tobaksvaror på försäljningsställen som standardiserade reklamfria förpackningar.

CSR Corporate Social Responsibility – Historiskt sett har CSR setts som ett sätt att både ta ansvar och minimera risken för att oegentligheter ska förekomma i företag (en syn som återspeglas i bland

annat EU-kommissionens definition av CSR). Idag ses CSR och hållbarhet i allt högre grad som något som även kan **rikta fokus bort från kritik som riktats mot multinationella företag och bort från behov av nödvändig reglerande lagstiftning. Detta gäller i hög grad tobaksindustrin.** Företag inom kontroversiella branscher t ex tobaksindustrin använder ofta CSR för att förbättra sitt anseende.

Källor:

Tobakskonventionen, Artikel 13 med tillhörande rekommendationer från 2007

Dödligt inflytande. Tobaksfakta 2014

Bild 23

Bild 24

Var fjärde barn anger att de ofta ser tobaksreklam. Nya ”tobaksfria” nikotinprodukter marknadsförs öppet till barn och unga genom samarbeten med olika influencers i poddar och sociala medier. Godisliknande smaker som hallonlakrits och Hubba Bubba lockar barn att testa och det går snabbt att bli nikotinberoende. Produkterna marknadsförs som tobaksfria vilket är vilseledande. Nikotinprodukter framställs alltid av tobak eftersom det är för dyrt och komplicerat på annat sätt.

Alla former av tobaksreklam, marknadsföring och sponsring bör förbjudas eftersom detta är oförenligt med principen om barnets bästa.

Artikel 3 - Barnets bästa

Artikel 17 - Rätten att ta del av massmedia och information

Artikel 24 - Rätt till bra hälsa och rätt till sjukvård. Traditionella sedvänjor som är skadliga för barns hälsa ska avskaffas.

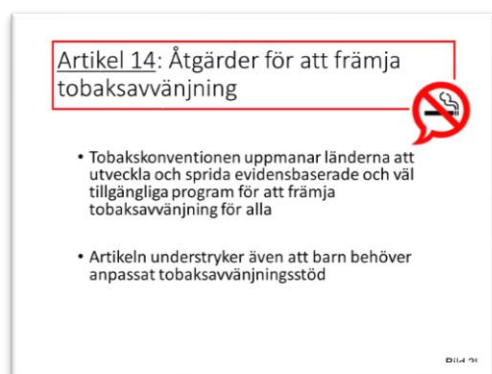
Artikel 36 - Varje barn ska skyddas mot alla former av utnyttjande.

Principen om barnets bästa ska styra om konflikter uppstår mellan rättigheter

Källor:

Hammond D, Wakefield M, WHO Guidelines till artikel 13, Tobacco Atlas 2015 Tobacco Free Kids.

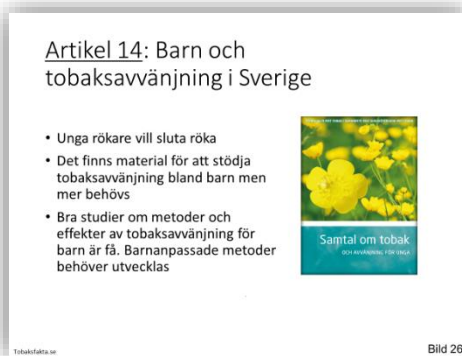
Bild 25

Källa:

Tobakskonventionens artikel 14 och tillhörande riktlinjer från 2010

Bild 26

Unga rökare vill sluta:

Andel rökare i åk 9 som vill sluta är 39 % 2018.

Andel rökare i åk 2 som vill sluta är 40 % 2018.

Andel snusare i åk 9 som vill sluta är 25 % 2018.

Andel snusare i åk 2 som vill sluta är 29 % 2018.

Länkar till material:

<http://www.psychologistsagainsttobacco.org/Default.aspx?id=31599>

<http://www.umo.se/Tobak-alkohol-droger/Rokning/>

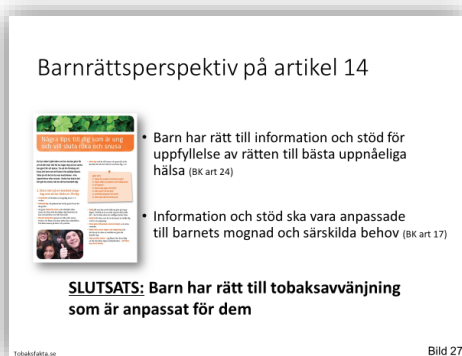
Det finns idag endast ett fåtal studier om metoder och deras effekt på tobaksavvänjning bland barn. Trots detta är det viktigt att försöka hjälpa barn som vill sluta och inte invänta mer kunskap.

Källor:

CAN Skolundersökning 2018

T Fanshawe, W Halliwell, N Lindson, P Aveyard, J Livingstone-Banks, J Hartmann-Boyce Tobacco cessation interventions for young people. Cochrane Systematic Review - Intervention Version published: November 2017

Bild 27

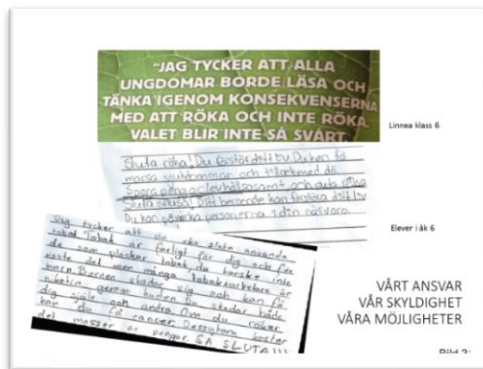
Artikel 24 - Rätt till bästa uppnåeliga hälsa och rätt till hälso- och sjukvård.

Länkar till material:

<http://www.psychologistsagainsttobacco.org/Default.aspx?id=31599>

<http://www.umo.se/Tobak-alkohol-droger/Rokning/>

Bild 28

En av de viktigaste åtgärderna för unga är att vuxna inte röker/snuser. Vuxna är viktiga förebilder.

Källa:

Hej då Tobak, 2014

Bild 29

Alla länder ska förhindra försäljning av tobaksvaror till och av minderåriga (under 18 år)

Förbjuda små förpackningar (paket med färre än 20 cigaretter) och gratisutdelning

Införa påföljder för den som säljer tobak till minderåriga.

Förbudet att tillverka och sälja godis och leksaker som liknar tobaksvaror

Källa:

Tobakskonventionens artikel 16

Bild 30

Cigarettpaket ska innehålla 20 cigaretter och portionsförpackat snus ska innehålla 20 portioner. EUs Tobaksprodukt direktiv (TPD) föreskriver detta vilket har genomförts i den svenska tobakslag (2018:2088).

I Kap 5 §18/Handel/Försäljning av

tobaksvaror/åldersgräns står följande:

Tobaksvaror, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare får inte säljas eller på annat sätt lämnas ut i näringsverksamhet till den som inte har fyllt 18 år. Den som lämnar ut en sådan

vara eller produkt ska förvissa sig om att mottagaren har uppnått nämnda ålder. Om det finns särskild anledning att anta att varan eller produkten är avsedd att lämnas över till någon som inte har fyllt 18 år, får den inte lämnas ut. På försäljningsställen ska det finnas en tydlig och klart synbar skylt med information om förbudet mot att sälja eller

lämna ut sådana varor eller produkter som avses i första stycket till den som inte har fyllt 18 år.

Bild 31

Artikel 32 - Barnets rätt att skyddas mot ekonomiskt utnyttjande

Artikel 33 - Barnets rätt att skyddas mot drogmissbruk

Artikel 36 - Skydd mot alla former av utnyttjande som kan skada barnet i något avseende

Några varor som liknar tobaksprodukter kan vara puderdosor, lakritspipor, chokladcigaretter, hockeypulver.

Bild 32

Sammanfattning i ett barnrättsperspektiv av Tobakskonventionens viktiga artiklar.

Tobakskonventionen/FCTC - Framework Convention on Tobacco Control

Bild 33

I denna bok kan man läsa mer om vad barn och unga tycker om tobaksfrågan. Inspiration för vuxenansvaret i frågan! Beställs från Hälsoäventyret i Uppsala www.halsoaventyret.lul.se

Bild 34

Arbetet med barnets rätt i tobaksfrågan har hittills väckt många tankar och pekat på möjliga vägar utifrån de båda konventionerna. Nu handlar det om att praktiskt omsätta detta i vårt arbete.

Arbetet har fått internationell uppmärksamhet som banbrytande.

Barnets rätt till tobaksfritt – nya perspektiv på att stärka barnets rättigheter finns översatt till engelska

Rapportblad om 6 särskilt viktiga artiklar 5.3, 8, 12,

13, 14, och 16 inklusive alla faktablad finns översatt till engelska.

Bild 35

För dessa artiklar ligger ansvaret framför allt på den nationella nivån.

Artikel 4: Lyfter behovet av allmän medvetenhet om tobaksfrågans allvar

Artikel 6: Vid en prishöjning med 10 %, så minskar konsumtionen bland vuxna med 2,5 - 5%. Barn är 2-3 gånger mer priskänsliga än vuxna. Vid en prishöjning med 10 % minskar rökningen bland barn med 7-12 %.

Artiklarna 9-10: Smaktillsatserna lockar särskilt

barn

Många "barnprodukter" dvs som riktar sig till barn finns på marknaden.

Artikel 11: Många tobaksprodukter ger sken av att vara "hälsosamma" i stället för de ohälsosamma de är i stora mått. Förpackningarna är idag en av tobaksindustrins främsta marknadsplatser. Barn påverkas mest av den "falska" konsumentupplysningen.

Artikel 15: Förpackningsinformation som möjliggör identifiering av ansvariga

Artikel 18: Begränsa miljöproblem och dåliga arbetsförhållanden vid tobaksodling och framställning av tobaksvaror

Artiklarna 21-22: Epidemiologisk bevakning och forskning

Bild 36

Arbetet med Barnets rätt till är en del av den handlingsplan som opinionsprojektet Tobacco Endgame Rökfritt Sverige 2025 förutsätter och arbetar för.

Tobacco Endgame Rökfritt Sverige 2025 är den svenska delen av ett internationellt arbete för att motverka den globala hälsokatastrof som tobaksindustrin utgör. Ordet "endgame" är en schackterm, slutspel och det handlar om att fasa ut tobaken ur samhället. Begreppet och målsättningen kommer från Världshälsoorganisationen, WHO och

har anammats av flera länder som beslutat om ett årtal då målet ska ha nåtts. T ex har Nya Zeeland och Irland beslutat om 2025, Finland 2030 och Scotland 2034, fler länder är på gång.

I Sverige har man satt målet Rökfritt Sverige 2025, 200 organisationer, företag, förbund, kommuner med flera har ställt sig bakom förslaget. (nov 2019). Dessutom finns målet med i regeringens ANDT-strategi. Arbetet drivs nu för att få ett riksdagsbeslut med tydlig aktivitet och handlingsplan för att nå målet. Läs mer på tobaksfakta.se

Hur ser det ut i din kommun? Har kommunen ställt sig bakom? Kan ni göra något för att påverka ett sådant beslut?

Bild 37

Världen och FN enades för drygt tre år sedan om 17 hållbarhetsmål som fram till år 2030 tillsammans ska leda oss till skapandet av en bättre värld. WHO:s ramkonvention mot tobak har inkluderats i hållbarhetsmålen och erkänts som ett av medlen för genomförandet av mål 3 om hälsa.

Men om man inte enbart tänker på hälsa utan istället utgår ifrån tobaksfrågan brett så ser man hur tobak hänger samman med aktiviteter inom alla hållbarhetsmål! Lika tydligt som tobaksindustrins och

folkhälsans intressen är oförenliga, lika uppenbart är tobak ett hinder för hållbar utveckling.

Bild 38

Vilka tankar har du efter att ha tagit del av den här föreläsningen?

Egen reflektion över de viktigaste insatserna du kan bidra med. Utgå både från din profession och din arbetsplats och dina privata möjligheter att påverka barnets rätt i tobaksfrågan. Diskutera detta med din bordsgranne/kollega.

Kort gemensam summering för att dela goda idéer.